

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ І ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА

**Почтар О.С., студент*,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

Нинішній етап розвитку економіки характеризується насамперед глибокими змінами в управлінні виробництвом, що потребує належного інформаційного забезпечення. Цього можна досягти при створенні відповідної системи бухгалтерського обліку, яка б орієнтувалась на задоволення потреб внутрішніх та зовнішніх споживачів інформації.

В останні роки відбулася і продовжується реорганізація виробництва, відносин власності, форм господарювання, що спричиняє необхідність змін у системі обліку витрат і виходу продукції молочного скотарства та потребує додаткового дослідження.

Питання теорії та методології обліку в ринкових аграрних формуваннях, процеси автоматизації обліково-аналітичних робіт та облік витрат і виробництво сільськогосподарської продукції висвітлювали відомі вітчизняні вчені: М.Т. Білуха, І.О. Белебега, І.М. Белий, Б.І. Валуєв, А.М. Герасимович, М.Я. Дем'яненко, Г.Г. Кірейцев, В.Г. Лінник, Ю.Я. Литвин, В.Б. Моссаковський, М. Огійчук, П.Т. Саблук, В.В. Сопко, А.К. Сук, М.Г. Чумаченко; країн близького і далекого зарубіжжя – В.Г. Макаров, В.Ф. Палій, Я.В. Соколов, С.О. Стуков, А.Д. Шеремет, А. Яругова та ін. Вони збагатили економічну науку глибокими, фундаментальними ідеями. Під впливом їх досліджень суттєво змінилися уявлення про систему обліку сільськогосподарської продукції, що ознаменувало новий етап у їх вивченні.

Метою статті є обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення обліку витрат та виходу продукції молочного скотарства в нинішніх умовах для своєчасного отримання достовірної інформації про стан виробництва та ефективне управління господарськими процесами.

Особливістю обліку у молочному скотарстві, на відміну від рослинництва, є те, що у ньому не існує тривалих перерв між строками вкладення матеріальних ресурсів, виходу продукції.

* Науковий керівник – Прохвятий Ю.Ф., к.е.н., доцент

Вважається, що всі витрати даного звітного року відносяться на виробництво продукції цього ж року. Тому у бухгалтерському обліку немає необхідності розмежовувати витрати скотарства за суміжними роками.

Основними завданнями обліку витрат у галузі тваринництва є: економічно обґрунтований розподіл витрат за видами виробництв і групами тварин; точний розподіл всіх витрат за економічно однорідними елементами і статтями, які формують собівартість виробленої продукції; своєчасне, точне і повне відображення виходу продукції, отриманої від тваринництва; визначення собівартості основної, супутньої та побічної продукції.

Правильна побудова обліку та контролю витрат потребує їх належної систематизації. Проведені дослідження свідчать, що на практиці в сільськогосподарських підприємствах допускаються відхилення від діючих інструктивних положень щодо складу статей витрат. Такий підхід доцільно вважати цілком виправданим, оскільки деякі статті вже застаріли і розширення їх номенклатури дасть змогу збільшувати інформаційну місткість системи аналітичного обліку з урахуванням особливостей кожного окремого господарства [1].

Одним з важливих питань групування витрат є їх поділ за елементами. В діючих нормативних документах виділяють п'ять економічних елементів (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація основних фондів, інші витрати). Нині, коли гостро стоять екологічні проблеми, потрібно всі зусилля спрямовувати на виробництво екологічно чистої продукції молочного скотарства. І тому враховуючи таку ситуацію, доцільно було б ввести окремо статтю «Витрати на екологію». Ця стаття дала б змогу обліковувати окремо витрати на виробництво екологічно чистої продукції і враховувати їх при визначенні ціни реалізації.

Розширення кількості статей збільшить інформаційну ємність системи обліку, але при цьому зросте його трудомісткість. Необхідно правильно визначати критерії виділення витрат у самостійні статті. Затверджену номенклатуру статей витрат слід розглядати як обов'язкову для звітності, а в конкретному господарстві при плануванні обліку і калькуляції може застосовуватись і більш детальний перелік витрат. Такий підхід цілком виправданий, бо для кожного рівня управління потрібна інформація різного ступеня деталізації.

Одним із основних напрямів покращення облікового процесу виробництва сільськогосподарської продукції є пропозиції щодо

удосконалення типових форм первинних документів з обліку витрат і виходу продукції молочного скотарства. Основна частина первинних документів складалася ще за часів Радянського Союзу, тому деякі з них не повністю відповідають сучасним вимогам документування операцій та потребам управління. Виходячи з вимог Державного стандарту України “Молоко коров’яче незбиране”, необхідно у Відомість руху молока (ф. 112) додатково ввести графи “Густина”, “Ступінь чистоти” та “Вміст білку”. Показник ступеня чистоти має значний вплив на загальну бактеріальну забрудненість молока, яка впливає на його сортність. Цей же показник необхідно також враховувати при встановленні розцінок з оплати праці доярок, щоб він мав стимулюючий характер і спонукав до зацікавленості працівників у якості продукції [3].

З метою визначення кількості молока за базисною жирністю і контролю за його рухом у перерахунку на однопроцентне, вважається за необхідне ввести у Журнал обліку надою молока (ф. 112) графу “Кількість жиродиниць”.

У більшості господарств при витрачанні кормів не враховується їх якість. Це значно знижує контроль за поживністю кормів.

Спостерігаються також недоліки в документальному оформленні операцій по видачі кормів. Зокрема, відомість витрат кормів складають при їх одержанні на ферму, а операції щодо їх передачі працівникам, які обслуговують тварин, документально не оформлюються. Це сприяє погіршенню контролю за повнотою їх згодовування. Деякі вчені пропонують списувати їх в два етапи: спочатку при відпуску записувати в підзвіт завідувачам ферм, а остаточно списувати при передачі працівникам, що обслуговують тварин [3].

Одним з питань обліку тварин основного молочного стада та продукції, що від нього отримується, яке потребує вирішення, є оцінка молодняку при переведенні в основне стадо. Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку це питання недостатньо врегульоване. На думку вчених, при переведенні в основне стадо молодняк слід оцінювати за чистою реалізаційною вартістю, що дасть змогу більш реально відобразити вартість як самого основного стада, так і фінансові результати від дорощування і відгодівлі худоби. Однак нерозвинений ринок нетелей та корів-первісток, відсутність достатньої інформації про ціни на них на даному етапі розвитку молочного скотарства в Україні ускладнюють їх об’єктивну оцінку. Для вирішення цього питання необхідно використовувати інформацію органів

статистики та дорадчих служб.

Дискусійним питанням нині є доцільність відображення в бухгалтерському обліку приросту живої маси корів основного стада. У процесі господарського використання жива маса та вгодованість корів основного стада постійно змінюється. Від цього в кінцевому результаті залежить їх реалізаційна вартість. Діючим Планом рахунків не передбачена методика обліку приросту живої маси корів основного стада. Не наводиться така інформація і в статистичній звітності за формою 24 “Звіт про стан тваринництва”. Разом з тим, зміна живої маси корів відображається в межах зоотехнічного обліку. Постійне врахування зміни живої маси корів у обліку створює потік непотрібної інформації, тому приріст живої маси корів необхідно відображати лише при вибутті їх зі складу основного молочного стада [4].

Як свідчить практика, мають місце певні недоліки у відображенні в обліку падежу тварин, особливо великої рогатої худоби. Для їх усунення пропонується змінити кореспонденцію рахунків на списання загублого молодняка тварин і дорослих тварин на відгодівлі. При загибелі молодняка великої рогатої худоби народження попередніх років і дорослих тварин на відгодівлі, їх живу масу на початок року та балансову вартість доцільно списувати на збитки підприємства. Приріст живої маси звітного періоду і його вартість необхідно списувати методом сторнування за дебетом рахунка 212 або 213 „Поточні біологічні активи” і кредитом 232 „Тваринництво” [2].

Нині деякі підприємства використовують журнально-ордерну форму обліку. Проте перехід до ринкової економіки, поява великої кількості підприємств різних форм власності та сфери діяльності значно ускладнили її застосування. З’явилися нові рахунки, змінилися вимоги до накопичення даних аналітичного обліку, значно підвищилася вартість виготовлення бланків облікових реєстрів. Важливим етапом удосконалення обліку витрат і виходу продукції молочного скотарства є його автоматизація. Сучасні комп’ютерні технології дозволять переорієнтувати облік на одержання оперативної інформації, яка необхідна для управління та сприятиме скороченню витрат праці, при обробці первинних і зведених документів.

Дослідження обліку витрат і виходу продукції молочного скотарства дозволило теоретично обґрунтувати основні напрями його поліпшення. Для забезпечення оперативного, достовірного та повного отримання необхідної інформації про стан виробництва та ефективне управління господарськими процесами доцільно удосконалити типові

форми первинних документів з обліку витрат і виходу продукції молочного скотарства та розширити номенклатуру статей витрат.

Література.

1. Гайдучок Г.С. Сучасні проблеми удосконалення обліку витрат та виходу продукції молочного скотарства // Вісник Державної Агроекологічної Академії України. – 1999. – №1-2. – С. 193-199.
2. Потриваєва Н.В. Шляхи вдосконалення обліку продукції молочного скотарства. // Вісник ХНАУ. – 2002. – №8. – С. 219-221.
3. Сарана Н. Організація обліку витрат та виходу продукції тваринництва в сільськогосподарських підприємствах // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2006. – №12. – С. 2-4.
4. Уланчук В.С. Вдосконалення обліку у молочному скотарстві // Облік і Фінанси АПК. – 2007. – №1/2. – С. 100-104.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПОБУДОВУ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ

Почтар О.С., студент,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Спад обсягів виробництва молока в суспільному секторі створює проблеми для розвитку молочної галузі, оскільки виникає питання забезпечення переробних підприємств якісною сировиною. Згідно даних Державного комітету статистики в 2010 р. в Україні нараховувалося 3655 сільськогосподарських підприємств – виробників молока, які утримували 589,1 тис голів або 22,4% основного молочного стада.

Усіма категоріями господарств було вироблено 11248,5 тис. т молока, сільськогосподарськими підприємствами – 2216,6 тис. т молока чи 19,7 %. Водночас, тільки 4,4 % реалізованого молока переробним підприємствам мали гатунок «екстра», і 31,3 % – вищий гатунок, що свідчить про невтішний стан галузі [1].

Проблеми якості молока та ефективності його виробництва

* Науковий керівник – Прохвятилов Ю. Ф., доцент